

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ Γενουακοῦ ἐκσῶτ. ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι - Γραφεῖον Διευθ.: Ἐπὶ τῆς Λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

2 Ὀκτωβρίου 1883

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μυθιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούστιν].

Συνεχίται ἰδί σελ. 612.

Δ'

Ἡ μορομαχία.

Παρήλθον πολλὰ ἑβδομάδες, καθ' ἃς τόσον συνείθισα εἰς τὸν ἐν τῷ φρουρίῳ βίον, ὥστε μοὶ ἐφαίνετο οὐ μόνον ὑποφερτὸς, ἀλλὰ καὶ εὐχάριστος μάλιστα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φρουράρχου μὲ ἐθεώρουν ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας. Ὁ φρούραρχος καὶ ἡ σύζυγός του ἦσαν ἐξείρετοι ἄνθρωποι. Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς, ὅστις ἀπὸ παιδὸς τοῦ λόχου εἶχεν ἀνέλθῃ εἰς τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ, ἦτο ἀνὴρ ἀπλοῦς τοὺς τρόπους καὶ ἀπαιδευτος, ἀλλ' ἀγαθὸς καὶ ἀκέραιος. Ἡ σύζυγός του ἦγε καὶ ἔφερον αὐτόν, ταῦτα ὅμως συνεβιάζετο μὲ τὴν ἔμφυτον νωθρότητα τοῦ χαρακτήρος του. Ἡ Βασιλίσα Ἰεγορόβνα διέκει τὰ τοῦ στρατοῦ ἀπαρράλλaktως ὡς καὶ τὰ τῆς οἰκίας αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἔδιδε τὰς διαταγὰς τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν τοῦ φρουρίου ὑπηρεσίαν ἀπαρράλλaktως ὡς καὶ τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ νοικοκυριὸν τῆς. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα βαθμηδὸν ἡμέρωσε καὶ δὲν ἦτο τόσον ἀγρία, ὡς ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδον. Ἐσχετίσθημεν περισσότερον. Εἶδον δέ, ὅτι καὶ καρδίαν εἶχεν ἀγαθὴν καὶ κρίσιν πολλήν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν προσωκειοῦμην μὲ τὴν καλὴν ἐκείνην οἰκογένειαν, καθὼς καὶ μὲ αὐτὸν τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς, τὸν ἑτεροφθαλμον ὑπολοχαγόν, δν ὁ Σβαμπρίνης κατηγορεῖ ὡς ἔχοντα ὑπόπτους σχέσεις μετὰ τῆς Βασιλίσσης Ἰεγορόβνας, ὅπερ ὅμως ἦτο ψευδέστατον. Ἀλλ' ὁ Σβαμπρίνης δὲν ἐσκοτιζετο ποσῶς διὰ τοσοῦτον μικρὰ πράγματα, ἂν αἱ καταλαλαίαι του ἦσαν βási-μου ἢ ἀνυπόστατοι.

Ἐγενόμην ἀξιωματικὸς. Ἡ ὑπηρεσία ἤκιστα ἦτο ὀχληρά. Ἐν τῷ εὐλογημένῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φρουρίῳ ἐκείνῳ, οὔτε ἀσκήσεις στρατοῦ εἶχου-μεν, οὔτε φρουρὰς, οὔτε στρατιωτικὰς ἐπιθεωρήσεις. Ὁ λοχαγὸς ἐγύμναζεν ἐνίοτε τοὺς στρατιώτας του, ἀλλὰ τοῦτο ἔκαμνε μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κατατρίβῃ εὐαρέστως τὰς ὥρας του. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀκόμη κατορθώση νὰ τοῖς μάθῃ τί ἐστὶ κλίσις ἐπὶ δεξιᾷ καὶ κλίσις ἐπ'

ἀριστερᾷ· ἐπεδόθην εἰς τὴν μελέτην καὶ ὁ ζῆλος πρὸς τὰ γράμματα ἀνεξωπυρήθη ἐν ἐμοί. Τὴν πρῶϊαν ἀνεγίνωσκον καὶ ἀπεπειρώμην νὰ μεταφράζω, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ στιχουργῶ. Ἐγευματίζον σχεδὸν καθ' ἐκάστην παρὰ τῷ φρουράρχῳ, ὅπου συνήθως διέτριβον καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας. Τῇ ἐσπέρᾳ δὲ ἤρχετο ὁ παπᾶ Γαρασὶμ μετὰ τῆς συζύχου του Ἀκουλίνας, ἥτις ἦτο ἡ χειροτέρα κακογλωσσοῦ τῆς χώρας. Οἰκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι καθ' ἐκάστην ἐβλεπόμεθα ὁ Σβαμπρίνης καὶ ἐγώ. Ὅμως ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἐμειοῦτο ἡ εὐχαρίστησις, ἣν ἠσθανόμην ἐκ τῆς συνομιλίας του. Αἱ ἀκατάπανστοι ἀστεϊότητες αὐτοῦ περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ φρουράρχου καὶ ἰδίως πειρακτικαὶ τινες παρατηρήσεις αὐτοῦ περὶ τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας τὰ μάλιστα μὲ δυσηρέστουν. Ἐν τῷ φρουρίῳ μόνον μὲ τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην εἶχον σχέσεις, ἀλλὰ δὲν ἐπεθύμουν καὶ ἄλλης τινὸς τὴν σχέσιν.

Ἐναντίον πασῶν τῶν προρρήσεων οἱ Βασιχοὶ δὲν ἐπλησίαζον. Ἄκρα ἡσυχία ἐπεκράτει περὶ τὸ φρούριόν μας. Ἀλλ' ἡ ἡσυχία αὕτη ἐταράχθη αἰφνης ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι κατεγινόμεν ὀλίγον εἰς στιχουργίαν. Τὰ δοκιμιά μου ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς δὲν ἦσαν παντάπασι ἀπορριπτέα, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σουμαροκῶφ¹ τὰ ἐπήνεσε πολλὰ ἔτη βραδύτερον. Μίαν ἡμέραν συνέπεσε νὰ γράψω ἀσμάτιόν τι, ὅπερ μοὶ ἤρесе. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ συγγραφεῖς ὑπὸ τὸ πρόσχημα νάκούσσωσι τὰς κρίσεις τῶν ἄλλων ζητοῦσι νὰ εὐρωσιν εὐμενεῖς ἀκροατὰς τῶν ἔργων των· ἀντέγραψα λοιπὸν τὸ ἀσμάτιόν μου καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὸν Σβαμπρίνην, ὅστις μόνος ἐν τῷ φρουρίῳ ἠδύνατο νὰ κρίνῃ περὶ ποιήματός.

Μετὰ βραχὺ προσίμιον ἐξήγαγον ἐκ τοῦ θυλακίου μου τὸν χάρτην καὶ τῷ ἀνέγνωσα τοὺς ἀκολούθους στίχους: ²

Ἐξολοθρεῦν τοὺς ἐρωτικούς λογισμοὺς προσπαθὼ νὰ λησμονήσω τὴν ὠραίαν μου! Φεῦ, ἀποφεύγων τὴν Μάσσαν μου, ἐλπίζω νὰ ἐπανακτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου! Ἀλλ' οἱ αἰχμαλωτιστῆσαντές με, ὀφθαλμοὶ εἰσὶ πάντοτε

1. Ποιητὴς διάσημος τότε, λησμονηθεὶς ἔπειτα.
2. Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι γεγραμμένοι κατὰ τὸ ὕφος, τὸ ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

ἐνώπιόν μου. Κατετάραξαν τὴν ψυχὴν μου καὶ ἐξηφάνισαν τὴν ἡσυχίαν μου.

Σὺ ἦεις γινώσκεις τὰς δυστυχίας μου, Μάσσα, βλέπουσα ἐμὲ ἐν αὐτῇ τῇ οἰκτρᾷ καταστάσει, λυπήσου τὸν αἰχμάλωτόν σου.

«Πῶς σοῦ φαίνεται;» ἠρώτησα τὸν Σβαμπρίνην, ἀναμένων ἐγκώμιον τι, ὡς ὀφειλόμενον φόρον.

Ἄλλὰ μετὰ μεγίστης δυσαρρεσκείας ἤκουσα τὸν Σβαμπρίνην, ὅστις συνήθως ἦτο λίαν φιλόφρων καὶ περιποιητικώτατος, νὰ μοὶ εἶπῃ κατὰ πρόσωπον, ὅτι τὸ ἄσμάτιον δὲν ἤξιζε τίποτε.

«Πῶς τοῦτο; τὸν ἠρώτησα ἀγωνιζόμενος ν' ἀποκρούσῃ τὴν δυσαρρεσκείαν μου.

— Διότι τοιοῦτοι στίχοι, μοὶ ἀπεκρίθη, εἰσὶν ἄξιοι τοῦ διδασκάλου μου Γρεδιακόφσκη καὶ μοὶ ἐνθυμίζουσι πολὺ τὰ ἐρωτικά ἠδάρια αὐτοῦ».

Ἐλαθεν ἀπὸ τὰς χειρὰς μου τὸν χάρτην καὶ ἤρχισε νὰ ἐξονυχίῃ ἀνηλεῶς ἕκαστον στίχον, ἐκάστην λέξιν, ἐξευτελιζὼν με κακεντρεχέστατα. Δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῶ καὶ ἤρπασα ἐκ τῶν χειρῶν του τὸν χάρτην, καὶ τῷ ἐδήλωσα ὅτι ἐπὶ ζωῆς μου δὲν θὰ τῷ δεῖξω καμμίαν ἐκ τῶν ποιητικῶν μου συνθέσεων. Ὁ Σβαμπρίνης καὶ ταύτην μου τὴν ἀπειλὴν δὲν παρέλιπε νὰ χλευάσῃ.

«Νὰ ἰδῶμεν, μοὶ εἶπεν, ἂν θὰ ἠμπορέσης νὰ κρατήσης τὸν λόγον σου· οἱ ποιηταὶ χρειάζονται ἓνα ἀκροατὴν, ὡς ὁ Ἰβάν Κούσμιτς φιάλην οἰνοπνεύματος πρὸ τοῦ φαγητοῦ. Καὶ ποία εἶναι, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴ ἡ Μάσσα, εἰς τὴν ὁποίαν φανερώσεις τὰ τρυφερὰ αἰσθηματὰ σου καὶ τὴν ἐρωτικὴν φλόγα σου; Μήπως εἶναι ἡ Μαρία Ἰβανόβνα;

— Δὲν εἶναι ἰδική σου δουλειά, ἀπεκρίθην συνοφρωθεὶς, νὰ μάθης ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Μάσσα, οὔτε αἰ συμβουλαὶ σου μοῦ χρειάζονται, οὔτε τὰς εἰκασίας σου θέλω νὰκούσω.

— Ὡ! ὦ! τί κενόδοξος ποιητὴς, καὶ τί ἐχέμυθος ἐραστής, ὁποῦ εἶσαι! ἐξηκολούθησεν ὁ Σβαμπρίνης ἐρεθίζων με ἔτι μάλλον. Ἄκουσον μίαν φιλικὴν συμβουλὴν: Ἄν θέλῃς νὰ ἐπιτύχῃς σὲ προτρέπω νὰ μὴ καταφεύγῃς εἰς τὰ ἄσματα.

— Τί ἐνοεῖτε μὲ αὐτὸ κύριε; ἀνέκραξα. Ἐξηγήθητε σὰς παρακαλῶ.

— Εὐχαρίστως, ὑπολαβὼν εἶπεν ἐκεῖνος. Ἐνοῶ ὅτι ἂν θέλῃς νὰ εἴθῃ ἡ Μάσσα Μιρονόφ νὰ σὲ εὕρῃ τὸ βράδυ, ἀντὶ νὰ γράφῃς στίχους περιπαθεῖς, καλλίτερα θὰ ἔκαμνες ἂν τῆς ἐχάριζες ἐν ζευγάρῳ σκουλαρίκια.»

Τὸ αἰμά μου ἀνέβρασε. «Διατί ἔχεις τοιαύ-

τὴν ιδέαν περὶ αὐτῆς; ἠρώτησα, ἀγωνιζόμενος νὰ συκρατήσω τὴν ἀγανάκτησίν μου.

— Διότι, ἀπεκρίθη, σατανικῶς μειδιῶν, διότι γνωρίζω ἐξ ἰδίας πείρας τὰ συνήθια τῆς.

— Ψεύδεται, ἄθλιε, τῷ ἐκράυγασα μανιωδῶς, ψεύδεται ἀναιδέστατα.»

Ὁ Σβαμπρίνης ἤλλαξεν ὄψιν.

«Τοῦτο δὲν θὰ περάσῃ ἔτσι, μοὶ εἶπε σφίγγων ἰσχυρῶς τὴν χειρὰ μου· θὰ μοὶ δώσητε ἰκανοποίησιν.

— Πολὺ καλὰ, ὅταν ἀγαπᾷς» ἀπεκρίθην μετὰ χαρᾶς· διότι ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἦμην ἔτοιμος νὰ τὸν κατασπαράξω. Ἐσπευσα πάραυτα εἰς τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ὃν εὔρον κρατοῦντα βελόνην εἰς τὴν χεῖρα. Κατὰ διαταγὴν τῆς συζύγου τοῦ φρουράρχου, ὠμάθιζε μύκητας, ἐτοιμάζων οὕτως αὐτοὺς πρὸς ἀποξήρανσιν διὰ τὸν χειμῶνα:

«Ἄ! Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοὶ εἶπεν ἅμα μὲ εἶδε, καλῶς ὤρισες. Πῶς ἦτο καὶ τοῦτο; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω.» Τῷ εἶπον ἐν ὀλίγαις λέξεσιν, ὅτι ἤρσα μετὰ τοῦ Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς, καὶ ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ παραστῇ ὡς μάρτυς μου. Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς μὲ ἤκουσε μέχρι τέλους μετὰ μεγίστης προσοχῆς, προσηλῶν ἐπ' ἐμοῦ ἀτενωδῶς τὸν μόνον αὐτοῦ ὀφθαλμόν.

«Κατεδέχεσθε νὰ εἰπῆτε, μοὶ εἶπεν, ὅτι θέλετε νὰ φονεύσητε τὸν Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς καὶ ἐγὼ νὰ γείνω μάρτυς σου· αὐτὸ θέλετε νὰ μοῦ εἰπῆτε; ἂν μοὶ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω.

— Ἀκριβῶς αὐτό.

— Ἄλλὰ, Θεέ μου, τί τρέλλα σὰς ἦλθε, Πιότρ Ἀνδρέιτς; Ὑβρίσθητε μὲ τὸν Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς. Ἐ, καὶ τί μὲ τοῦτο; σπουδαῖο πρᾶγμα! ὡσὰν νὰ κολλᾷ κἀνεὸς ἢ ὕβρις εἰς τὸ πρόσωπον. Σὲ εἶπεν ἀνοησίαις; εἶπετε του παραβομάραις, ἐσθῆκωσέ τὸ χεῖρ του διὰ νὰ σὰς κτυπήσῃ, δόστε του ἐν ῥάπισμα· σὰς ἔδωκε κ' ἐκεῖνος, ἄλλο σεῖς· καὶ ἔπειτα τραβάτε ὁ καθένας τὸν δρόμον του, καὶ μπαίνομε ὕστερα ἡμεῖς εἰς τὸ μέσον καὶ τὰ συμβιβάζομεν. Τώρα ὅμως. . . Καὶ εἶναι καλὸ πρᾶγμα νὰ σκοτώνη κανεὶς τὸν πλησίον του; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω. Καὶ ἂν ἦτο βέβαιον πῶς σεῖς θὰ τὸν σκοτώσητε, κατὶ ὑποφέρεται. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν χωνεύω καθόλου. Ἄν ὅμως αὐτὸς σὲ σουβλίση, τότε ὠραῖα μὰ τὴν ἀλήθειαν θὰ τὰ καταφέρῃς. Καὶ ποίους θὰ ἔβγῃ κερδεμένους; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω.»

Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ φρονίμου ἀξιωματικοῦ οὐδόλως μὲ ἐκλόνησαν. Ἡ ἀπόφασίς μου ἦτο ἀκράδαντος. «Ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, κάμτε ὅ τι σὰς ἀρέσει, ἀλλὰ τί νὰ κάμω ἐγὼ νὰ γείνω μάρτυς; Ἐ, κτυποῦνται

1. Γελοῖος ποιητὴς, ὃν ἡ Αἰκατερίνη ἡ Β' χλευάζει καὶ ἐν αὐτῷ τῷ «Κανονισμῷ τοῦ Ἐρημητηρίου» αὐτῆς.

δύο, πολὺ καλὰ. Ὑστερα; αὐτὸ σὰς φαίνεται παρᾶξενον; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω. Δόξα τῷ Θεῷ εἶδα ἀπὸ κοντὰ καὶ τοὺς Σουηδοὺς καὶ τοὺς Τούρκους καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν μοῦ κάμνουν πολλὴν ἐντύπωσιν».

Προσεπάθησα νὰ τῷ ἐξηγήσω ὅσῳ ἐδυνάμην κάλλιον τίνα τὰ καθήκοντα τοῦ μάρτυρος. Ἄλλ' ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσῃ. «Κάμετε ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν. Ἄν ἐπρόκειτο νὰνακατωθῶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἐκεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ κάμω ἐγὼ ἦτο νὰ ὑπάγω νὰ ἀναγγεῖλω εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς, σύμφωνα πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς, πῶς πρόκειται νὰ γείνη μέσα εἰς τὸ φρουρίον μία πρᾶξις ἐγκληματικὴ καὶ ἐναντία εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ στέμματος καὶ νὰ εἰπῶ τοῦ φρουράρχου πῶς εἶναι καλὸν νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα...»

Ἐφοβήθη καὶ καθικέτευσα τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς νὰ μὴ εἶπῃ τίποτε εἰς τὸν φρουράρχον. Κατῴρθωσα μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ τὸν καταπραύνω καὶ νὰ λάβω τὸν λόγον του, ὅτι θὰ σιωπήσῃ μεθ' ὃ τὸν ἀφήκα ἤσυχον.

Κατὰ τὴν συνθήειάν μου μετέβην τὴν ἐσπέραν εἰς τοῦ φρουράρχου. Προσεπάθησα νὰ φανῶ ἤρεμος καὶ φαιδρός, ἵνα μὴ διεγείρω ὑποψίας καὶ ἵνα ἀποφύγω ὀχληρὰς ἐρωτήσεις. Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι δὲν εἶχον τὴν ἀπάθειαν ἐκείνην, ἣν καυχῶνται ὅτι ἔχουσιν ἄλλοι ἐν παρομοίᾳ περιστάσει. Καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἔβλεπον, ὅτι εἶχον καταστῆ πλέον τοῦ συνήθους εὐαίσθητος καὶ περιπαθής. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα μοὶ ἐφαίνετο τότε εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ὠραία καὶ ἀξιάγατος. Ἐνεκὰ δὲ τῆς ιδέας, ὅτι τὸ ἔσχατον ἴσως ἔβλεπον αὐτὴν, διέβλεπον ἐν αὐτῇ νέαν θέλητρα. Ὁ Σβαμπρίνης εἰσῆλθε. Λαβὼν δ' αὐτὸν ἰδιαιτέρως τῷ ἀνεκοίνωσα τὴν μετὰ τοῦ Ἰβάν Ἰγνάτιτς συνομιλίαν.

«Τί χρειαζόμεθα τοὺς μάρτυρας! μοὶ εἶπε τραχέως. Ἡμποροῦν κάλλιστα καὶ νὰ λείψουν.»

Συμφωνήσαμεν δὲ νὰ μονομαχήσωμεν ὄπισθεν τῶν σωρῶν τῶν ἀχύρων, τῇ ἕκτῃ πρωϊνῇ ὥρᾳ τῆς ἐπαύριον. Βλέπων ἡμᾶς αὐτῷ φιλικῶς διαλεγόμενος, ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς περιχαρῆς ὀλίγον ἔλειψε νὰ μᾶς προδώσῃ.

«Ἐτσι ἔπρεπε νὰ κάμετε ἀπὸ πρῶτα, μοὶ εἶπε χαίρων προδήλως. Κάλλιον κακὸς συμβιβασμὸς, παρὰ καλὸ μᾶλλον.»

— Τί; τί, Ἰβάν Ἰγνάτιτς, εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου, ἡ ὁποία ἐπαῖξε πασιένταις εἰς μίαν γωνίαν, δὲν ἤκουσα καλὰ.»

Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, κατανοήσας ἐκ τῆς φυσιογνωμίας μου, ὅτι δυσηρεστήθην, ἐνθυμήθη τὴν ὑπόσχασίν του, τὰ ἔχασε καὶ δὲν εἰζευρε τί νὰπαντήσῃ. Ὁ Σβαμπρίνης τὸν ἐξήγαγε τῆς ἀμνηχανίας.

«Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, εἶπε, μᾶς ἐπαινεῖ, διότι τὰ ἐφτιάζαμεν πάλιν.

— Καὶ μὲ ποῖον, πατεράκη μου, ἐμᾶλλωσες;

— Μὲ τὸν Πιότρ Ἀνδρέιτς, καὶ τὰ ἔχονδρύναμεν μάλιστα.

— Μὰ διατί;

— Διὰ τιποτένια πράγματα, δι' ἓνα τραγουδάκι.

— Ὁραία αἰτία διὰ μᾶλλον, ἓνα τραγουδάκι. Καὶ πῶς συνέβη αὐτό;

— Ἰδοὺ πῶς. Ὁ Πιότρ Ἀνδρέιτς ἔκαμε αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ἓνα τραγουδί καὶ ἤλθε νὰ μοῦ τραγουδήσῃ σήμερα τὸ πρωί. Τότε ἐγὼ τοῦ ἐτραγουδήσα ἐν ἄλλο τὸ ἰδικόν μου:

Τοῦ λοχαγοῦ ὠραία κόρη
μέσ' ἰς τὰ μεσάνυχτα ποῦ τρέχεις.

Ἐπειδὴ ἐγὼ ἐτραγουδοῦσα ἄλλον σκοπὸν, τοῦ ἔκακοφάνη τοῦ Πιότρ Ἀνδρέιτς. Ἄλλ' ἔπειτα ἐσκέφθη, ὅτι ὁ καθένας εἶναι ἐλεύθερος νὰ τραγουδῇ ὅ τι θέλει καὶ ἔτσι τὰ ἐφτιάζαμε.»

Ἡ ἀναίδεια τοῦ Σβαμπρίνη μὲ κατετάραξε· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ ἐνόησε τοὺς χυδαίους ὑπαινιγμούς αὐτοῦ. Οὐδεὶς τοῦλάχιστον ἐπειράθη νὰντεῖπῃ τι. Ἀπὸ τῶν ποιημάτων ἡ ὁμιλία ἐστράφη εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ ὁ φρουράρχος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ εἶναι διεσθαρμένοι καὶ μέθυσοι εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν· μὲ προσέτρεψε δὲ φιλικῶς νὰ παραιτήσῃ τὴν ποίησιν, ὡς ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν θέσιν μου καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμον.

Δὲν ἐδυνάμην νὰ ὑποφέρω τὴν παρουσίαν τοῦ Σβαμπρίνη· ὅθεν ἔσπευσα νὰποχαιρετίσω τὸν φρουράρχον καὶ τὴν οικογένειαν αὐτοῦ. Ἐπανελθὼν οἴκαδε ἐξήτασα τὸ ξίφος μου, ἔδοκιμασα τὴν αἰχμὴν του καὶ κατεκλίθην ἀφ' οὗ πρῶτον παρήγγειλα εἰς τὸν Σαβέλιτς νὰ μ' ἐξυπνήσῃ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἕξ.

Τῇ ἐπαύριον κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν ὑπῆγον εἰς τὸ προσδιωρισμένον μέρος καὶ ἀνέμενον τὸν ἀντίπαλόν μου, ὅστις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ. «Πιθανὸν νὰ καταλάβωσιν ἡμᾶς, μοὶ εἶπεν, ἀνάγκη νὰ σπεύσωμεν». Ἐξεδύθημεν τὰς στολὰς μας, καὶ ἐσύραμεν τὰ ξίφη. Κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν ἐπεφάνη ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πέντε ἀπομάχων. Διέταξε δὲ ἡμᾶς νὰ παρουσιασθῶμεν ἀμέσως ἐνώπιον τοῦ φρουράρχου. Ὑπηκούσαμεν μετὰ πολλῆς δυσαρρεσκείας· οἱ στρατιῶται περιεκύκλωσαν ἡμᾶς καὶ ἠκολούθησαμεν τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ὅστις μᾶς ὠδήγει ὡς ἐν θριάμβῳ, βαδίζων βήματι στρατιωτικῷ μετὰ μεγαλοπρεποῦς σοβαρότητος.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου· ὁ δὲ Ἰβάν Ἰγνάτιτς ἀνοίξας καὶ τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας, ἀνέκραξε στομφωδῶς: «Συνελήφθησαν!»

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα ἔσπευσεν εἰς προὔπαντησίν μας : «Τί θὰ εἰπῆ αὐτό ; νὰ μελετᾷτε φόνον μέσα εἰς τὸ φρουρίον μας ! Ἰβάν Κούσμιτς, βάλτε τους ἀμέσως ὑπὸ κράτησιν ... Πιότρ Ἀνδρέιτς, Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς, παραδόσατε τὰ ξίφη σας, παραδόσατέ τα γρήγορα. . . Παλάσκα, πήγαινε τὰ σπαθιά 'ς τὸ κελλάρι... Πιότρ Ἀνδρέιτς, αὐτὸ ποτὲ δὲν τὸ περίμενα ἀπὸ σένα' πῶς δὲν ἐντρέπεσαι ; ἄλλος εἶναι ὁ Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς, αὐτὸν ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας τὸν ἔστειλαν ἐδῶ, γιατί' ἔπρε μίαν ψυχὴν 'ς τὸ λαϊμό του. Αὐτὸς δὲν πιστεῖει τὸ Χριστό. Μα σύ, τὰ ἴδια θέλεις νὰ κάμης ;» Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἐπεδοκίμαζε πάνθ' ὅσα ἔλεγεν ἡ σύζυγός του, καὶ προσέθετε :

«Τήραξ' ἐκεῖ ! Καλὰ λέγει ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα' αἱ μονομαχίαι ἀπαγορεύονται ῥητῶς ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν κώδικα».

Ἐν τούτοις ἡ Παλάσκα παρέλαβε τὰ ξίφη μας καὶ τὰ μετέφερεν εἰς τὴν ἀποθήκην. Καὶ ἐγὼ μὲν δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα, ἀλλ' ὁ Σβαμπρίνης ἔμενε σοβαρός.

«Μεθ' ὅλον τὸ σέβας τὸ ὅποῖον ἔχω πρὸς ὑμᾶς, εἶπεν ἀπαράχως πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ φρουράρχου, δὲν δύναμαι νὰ μὴ σᾶς κάμω τὴν παρατήρησιν, ὅτι μάταιος εἶναι ὁ κόπος, τὸν ὅποῖον λαμβάνετε, νὰ μᾶς δικάζετε καὶ μᾶς τιμωρῆτε πειθαρχικῶς. Ἀφήσατε αὐτὴν τὴν φροντίδα εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς, δὲν εἶναι ἰδικόν σας ἔργον αὐτό.

— Πῶς, πῶς, πατεράκη μου ! ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ σύζυγός τοῦ φρουράρχου. Μήπως ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκά του δὲν εἶναι ἓνα σῶμα, μία ψυχὴ ; Ἰβάν Κούσμιτς, τί κάθησαι αὐτοῦ σ' ἄν ξύλο ; Στρώμωξέ τους γρήγορα εἰς χωριστὴ φυλακὴ τὸν καθένα καὶ βάλτε τους νηστεία, διὰ νὰ τοὺς βγῆ ἀπὸ τὸ κεφάλι αὐτῆ ἡ ἀνόητη ἰδέα. Καὶ νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ παπαῖ Γαρσιμ. νὰ τοὺς βάλῃ κανόνα, διὰ νὰ ζητήσουν συγχώρεσι ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.»

Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς δὲν εἰζέυρε τί νὰ κάμῃ. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἦτο κάτωχρος. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅμως ἡ καταγιγίς ἐκόπασεν. Ἡ σύζυγός τοῦ φρουράρχου κατεπραύνη, καὶ μᾶς διέταξε νὰ σπασθῶμεν ἀλλήλους. Ἡ Παλάσκα μᾶς ἐπέστρεψε τὰ ξίφη μας. Ἐξήλθομεν δὲ φιλιωθέντες κατ' ἐπίφασιν. Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς μᾶς συνώδευσεν οἰκαδε.

«Πῶς δὲν ἐντρέπης, τῷ εἶπον μὲ θυμὸν νὰ μᾶς καταγγείλῃς εἰς τὸν φρουράρχον, ἀφ' οὗ μού ἔδωκες τὸν λόγον σου, πῶς δὲν θὰ τὸ κάμης ;

— Μάρτυς μου ὁ Θεός, ἀπεκρίθη, πῶς δὲν εἶπον τίποτε εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς' ἀλλ' ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα μὲ κατάφερε μὲ τρόπο καὶ τῆς τὰ εἶπα ὅλα. Αὐτὴ ἔλαβε τὰ ἀπαι-

τούμενα μέτρα ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ φρουράρχου. Ἄς ἔχῃ ὅμως δόξαν ὁ Θεός ποῦ ἦλθαν ὅλα τὰ πράγματα δεξιὰ κ' ἔτελειώσεν ἡ ὑπόθεσις ἔτσι μὲ τὸ καλόν.»

Μετὰ τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ἐπανῆλθεν οἰκαδε, ἔμεινα δὲ μόνος μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη. «Ἡ ὑπόθεσις μας δὲν θὰ τελειώσῃ ἔτσι, τῷ εἶπον.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Σβαμπρίνης, θὰ μοὶ πληρώσητε μὲ τὸ αἷμά σας τὴν αὐθάδειάν σας. Ἀλλὰ χωρὶς ἄλλο θὰ μᾶς ἐπιτηρῶσιν, ὥστε πρέπει νὰ ὑποκρινώμεθα ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Καλὴν ἐντάμωσιν».

Καὶ ἀπεχωρίσθημεν ὡς νὰ μὴ εἶχε συμβῆ τίποτε.

Ὅτε ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου, ἐκάθησα κατὰ τὴν συνθήειάν μου πλησίον τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας' ὁ πατήρ αὐτῆς δὲν ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ τῆς ἐνησχολεῖτο περὶ τὰ οἰκιακά. Συνωμιλοῦμεν ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα μὲ ἐπέπληττε τρυφερῶς διὰ τὴν ἀνησυχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶχεν ἐμβάλει ἡ μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη ἔρις μου.

«Ἐρράγισ' ἡ καρδιά μου, μοὶ εἶπεν. Ὅταν ἦλθαν καὶ μᾶς εἶπαν πῶς εἶχατε σκοπὸν νὰ κτυπηθῆτε μὲ τὰ σπαθιά ! Τί ἀλλόκοτοι ὅπου εἶναι οἱ ἄνδρες ! δι' ἓνα λόγον, τὸν ὅποῖον θὰ λησμονήσουν τὴν ἄλλην ἐβδομάδα εἶναι ἔτοιμοι νὰ ληλοσφραγῶσι καὶ νὰ θυσιάσωσιν ὄχι μόνον τὴν ζωὴν των, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐκείνων ὅπου. . . Ἀλλ' εἶμαι βεβαία, ὅτι δὲν ἐδώκατε σεῖς ἀφορμὴν. Ὁ Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς, αὐτὸς εἶναι ἡ αἰτία τῆς φιλονεικίας.

— Καὶ ἀπὸ τί παρακινεῖσθε ποῦ λέγετε αὐτό, Μαρία Ἰβανόβνα ;

— Μὰ ἀπό. . . Ἀπὸ τὴν συνθήειαν ποῦ ἔχει νὰ περιγελαῖ ὅλους. Δὲν μοῦ ἀρέσει διόλου αὐτὸς ὁ Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς, ἐξ ἐναντίας μοῦ φαίνεται ἀνυπόφορος. Καὶ ὅμως δὲν ἠθελα πάλιν νὰ μὴ εἶμαι ἀρεστή εἰς αὐτόν' διότι ἂν ἦτο αὐτὸ θὰ ἤμην εἰς πολὺ μεγάλην ἀνησυχίαν.

— Καὶ τί νομίζετε, Μαρία Ἰβανόβνα ; Τῷ ἀρέσκετε ἢ ὄχι ;

Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἐθορυβήθη καὶ ἠρυθρίασε : «Μοῦ φαίνεται, εἶπε τέλος, μοῦ φαίνεται, ὅτι τοῦ ἀρέσω.

— Καὶ πόθεν τὸ εἰζέυρετε ;

— Διότι μοὶ ἔκαμε πρυτάσεις γάμου.

— Καὶ πότε ;

— Τὸν περασμένον χρόνον, δύο μῆνας πρὶν ἔλθετε.

— Καὶ δὲν συγκατετέθητε ;

— Ὅχι καθὼς βλέπετε. Ὁ Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς εἶναι βεβαίως ἔξυπνος ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν' ἔχει μάλιστα καὶ περιουσίαν' ἀλλὰ μόνον ἡ ἰδέα, ὅτι ἔπρεπε ὅταν θὰ μᾶς ἔ-

βαναν τὰ στέφανα νὰ τὸν ἀσπασθῶ ἐνώπιον ὄλων τῶν παρευρισκομένων. . . ὄχι, ὄχι, δι' ὄλον τὸν κόσμον δὲν θὰ τὸ ἔκαμνα!»

Οἱ λόγοι τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας μοῦ ἤνοιξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πολλὰ ἠδυνήθην δι' αὐτῶν νὰ ἐξηγήσω. Ἐνόησα τότε τὴν κατ' αὐτῆς ἐπίμονον καταφορὰν τοῦ Σβαμπρίνη. Εἶχε πιθανῶς παρατηρήσει τὴν ἀμοιβαίαν ἡμῶν συμπάθειαν καὶ προσεπάθει νὰ χωρίσῃ ἡμᾶς, οἱ δὲ λόγοι οἱ προκαλέσαντες τὴν μεταξὺ μας ἔριν μοὶ ἐφάνησαν τοσοῦτον μᾶλλον ἄτιμοι, καθ' ὅσον ἀνεκάλυψα ἐν αὐτοῖς ἀντὶ ἀπρεποῦς καὶ χυδαίου ἀστείμου, ὡς κατ' ἀρχὰς τοὺς ἐξέλαβον ἐξ ἐναντίας προσεσχεδιασμένην συκοφαντίαν. Ἐπετάθη δὲ τότε ἐν ἔμοι ἡ ἐπιθυμία νὰ τιμωρήσω τὸν ἀναιδέστατον ψεύστην καὶ ἀνέμενον ἀνυπομῶνως εὐθετον καιρὸν. Δὲν ἀνέμεινα δ' ἐπὶ πολὺ. Τῇ ἐπαύριον, ἐν ᾗ ἡσυχολούμην εἰς ποιήσιν ἐλεγείου καὶ ἔδακνον τὸν κάλαμον ἀγωνιζόμενος νὰ εὕρω ὁμοιοκαταληξίαν ἔκρουσεν ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου ὁ Σβαμπρίνης. Ἀποθεῖς τὸν κάλαμον ἔλαβον τὸ ξίφος μου καὶ ἐξῆλθον τῆς οἰκίας.

«Οὐδεμία χρεία περαιτέρω ἀναβολῆς, μοὶ εἶπεν ὁ Σβαμπρίνης, δὲν μᾶς ἐπιτηροῦσι πλέον. Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ κανεῖς δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ». Ἐβαδίσαμεν ἐν σιγῇ καὶ κατελθόντες ἀπότομον ἀτραπὸν, ἔστημεν παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ διεσταυρώσαμεν τὰ ξίφη.

Ὁ Σβαμπρίνης ἦν ἐπιδεξιώτερος ἐμοῦ ἐν τοῖς ὅπλοις, ἀλλ' ἤμην ἰσχυρότερος αὐτοῦ καὶ τολμηρότερος, καὶ ὁ κ. Βωπρέ, ὅστις εἶχε χρηματίσει καὶ στρατιωτικὸς, μοὶ εἶχε παραδώσει μαθηματὰ τινὰ ξιφασκίας, εἰς ἃ ἐποίησα πολλὰς προόδους. Ὁ Σβαμπρίνης δὲν ἐπίστευεν, ὅτι ἤμην τὸσον ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν διεξιφιζόμεθα ἄνευ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ἐν τέλει, ἰδὼν ὅτι ὁ Σβαμπρίνης ἐξήσθενοῦτο, τὸν προσέβαλον σφοδρῶς καὶ τὸν ἠνάγκασα σχεδὸν νὰ εἰσέλθῃ ὀπισθοχωρῶν εἰς τὸν ποταμόν. Αἰφνης ἤκουσά τινα, καλοῦντά με γεγωνίᾳ τῇ φωνῇ ἔστρεψα ταχέως τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδον τὸν Σαβέλιτς τρέχοντα πρὸς με διὰ τῆς ἀτραποῦ. . . Κατ' ἐκείνην ὁμῶς τὴν στιγμὴν ἠσθάνθην ὀξὺν νυγμὸν εἰς τὸ στῆθος, ὑπὸ τὸν δεξιὸν ὤμον καὶ ἔπεσα ἀναίσθητος.

[Ἐπεται συνέχεια].

**Π.

Ἀναγκαιοτάτη ἐν παντὶ ἐργῶ εἶνε ἡ μέθοδος, διότι δι' αὐτῆς μέγα ποσὸν ἐργασίας κατορθοῦται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. «Ἡ μέθοδος, ὀρθῶς εἰπέ τις, ὁμοιάζει τῇ συσκευασίᾳ ἔμπειρος συσκευαστῆς ἡξεῦρει νὰ συσκευάσῃ ἐντὸς κιβωτίου διπλάσια ἀντικείμενα ἢ ὅσα δύναται νὰ τοποθετήσῃ ἄπειρος ἀνθρώπος».

Γένεσις, ἀνάπτυξις

ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τὰ τρία ταῦτα ζητήματα ἀπησχόλησαν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Ὁ λαὸς δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι παντὸς ἔθνους καὶ πάσης ἐποχῆς ἐπειρόησαν ὑποθέσεις πρὸ πάντων πρὸς ἐξηγήσιν τοῦ πρώτου τῶν ζητημάτων τούτων. Ἀπασαί αἱ μέχρι τοῦδε θεωρίαι παραδέχονται τὴν γῆν ὡς μετασχηματισθὲν μέρος τῆς ἄλλοτε εἰς τὸ ἄπειρον διεσπαρμένης ὕλης· ὡς ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα φιλοσοφία καὶ ἐπιστήμη παραδέχεται ἐν ἀρχῇ τὸ χάος. Ἐν ᾗ ὁμῶς ἡ παλαιὰ φιλοσοφία ἀποδίδει τὴν γένεσιν τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἀπὸ τοῦ χάους τῇ δυνάμει ἀνωτέρου τινὸς ὄντος, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ ταύτην διὰ τῶν ἤδη γνωστῶν φυσικῶν νόμων καὶ δυνάμεων.

Αἱ νέαι τῆς κοσμογονίας θεωρίαι στηρίζονται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῶν συμπάσης τῆς φύσεως κυριευουσῶν δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἐνιαίου τῆς ὕλης τῶν διαφόρων ἀστέρων¹ — «Πᾶσα ἡ ὕλη, (λέγει ὁ Κάντ) ἐξ ἧς πάντες οἱ εἰς τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα ἀνήκοντες πλανῆται καὶ κομηταὶ σύγκεινται, ἀποσυντιθεμένη εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς, ἐπλήρου ὀλοτελῶς τὸν χῶρον ἐκεῖνον, ἐν ᾗ σήμερον τὰ ἐξ αὐτῆς γενόμενα σώματα περιπλανῶνται». Ἡ ὕλη αὕτη εὐρίσκειτο ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πίεσεως ἢ ἔλξεως ἐν ἀεριοειδεῖ καταστάσει, καὶ μάλιστα ἐν ἀραιότητι ἦν ἀδύνατον σήμερον νὰ φαντασθῶμεν. Ἡ μεγάλη αὕτη νεφέλη, ὡς δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν τὴν ἐν καταστάσει ἀερίου ἢ ἀτμῶν τὸ ἄπειρον πληροῦσαν ὕλην, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνῃ διαρκῶς ἐν καταστάσει ἡρεμίας. Μικραὶ ἀνωμαλίαι ἐν αὐτῇ, μέρη τινὰ ἐν πυκνοτέρᾳ εὐρισκόμενα καταστάσει, κατέστησαν κέντρα ἔλξεως, περὶ ἃ ἡ ὕλη ἤρξατο βαθμηδὸν συμπυκνωμένη, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐσχηματίσθησαν διάφορα κεντρικὰ σώματα, ἢ μικρότερα νεφέλαι, ὧν ἐκάστη παρίστησιν ἡμῖν ἐν πλανητικῶν σύστημα ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ καταστάσει.

Τὰ κεντρικὰ ταῦτα σώματα, ἢ ὅπως ἐν τούτων, τὸ μᾶλλον ἡμᾶς διαφέρουν, λάβωμεν, ἡ ἀρχικὴ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος νεφέλη, ἤρξατο τοῦτο μὲν δυνάμει τῆς πάντοτε προχωρούσης συμπυκνώσεως νὰ θερμαινῆται, τοῦτο δὲ, δυνάμει τῆς κεντρικῆς ἔλξεως νὰ ἀποκτᾷ περιστροφικὴν τινὰ κίνησιν περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα, ἥτις τῇ ἐπισωρεύσει πάντοτε νέας ὕλης μεγάλ-

1. Τὸ γεγονός τοῦτο, μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μόνον εἰκαζόμενον, ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως (1859), ὡς γνωστὸν, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ Bunsen καὶ Kirchhof διὰ τοῦ φασματοσκοπίου.